

SOSYAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA ALTERNATİF YAKLAŞIMLAR: YAŞLI VE GENÇ BİREYLERİN ORTAK BARINMA PRATİKLERİ*

Pınar Sağıroğlu, Selin Yıldız, Emine Köseoğlu, Derya Güleç Özer

*Bu metin YTU Konut Konferansı'nda sunulmak üzere kabul edilmiştir.

Metropol yaşamında, değişen ve hızı artan kentsel ve sosyal dinamiklerle oluşan plansız gelişme, insanları yaşam biçimlerinde güncellemeler yapmaya ve böylece psikolojik ve ekonomik anlamda, yaşamlarını sürdürülebilir kılmaya zorlamaktadır. Bu mücadeleye bağlı temel gereksinimler kapsamında, fonksiyon ağına katılan her yeni yapı, metropol yaşamına özgü problemlere sebep olabilmektedir. Bu problemler (zaman kaybı, trafik, sağlıksız mekânlarda yaşama vb.) insan yaşamının kalitesini düşürmekte, kentte altyapı ve bağlantı problemlerini beraberinde getirmektedir.

Günümüzde İstanbul örneğinde sayısı hızla artan üniversiteler ile kente göç eden öğrenci sayısı da artmaktadır. Bu öğrencilerin temel gereksinimi olan barınma, üniversitenin konumuna bağlı olarak, yurtlarda veya öğrenci evlerinde sağlanmaktadır. Ancak kent merkezlerinde yer alan üniversitelerin, mevcut kent dokusunun yoğunluğundan dolayı yurt kapasitelerinin yetersiz olması durumunda, barınmanın yakın çevreden sağlanması konut kiralılarının artmasına sebep olmaktadır. Bu durum öğrencilerin hayatına ya daha uzak bir konumdan trafik probleminin katılması ile, ya da yakın konumdaki kalabalık öğrenci evlerinde kalitesiz yaşam koşullarının sürdürülmesi şeklinde çözülmektedir.

Metropollerde yaşanan bir diğer problem ise modernite ile birlikte yaşam biçimlerinin değişmesi, geniş aile olgusunu dönüştürürken ortaya çıkan **yalnızlaşmadır**. Orta yaş üstü bireyler yaşam kalitelerini sürdürmek bağlamında; sosyal, psikolojik ve fiziksel anlamda bir indirgenme olmadan düzenlerini sürdürememektedirler. Günümüzde sosyo-psikolojik açıdan önemli problemlere yol açan yalnızlaşma kavramı, tek kişilik hane halklarının kullanmadığı mekânların varlığı nedeni ile önemli bir potansiyel taşımaktadır. Öte yandan iki nesil arasındaki teknolojik değişimlere bağlı kopukluk, gençlerin somut olmayan değerler bağlamında donanma potansiyelini de zayıflatmaktadır.

Bu çalışma, İstanbul'a üniversite eğitimi almak için gelen genç nüfusun "yersizlik" problemini, halihazırda İstanbul'da "yalnızlaşan" orta yaş ve üstü tek hane halklarını potansiyel olarak görüp avantaja çeviren bir *ortak yaşam* modeli önermektedir.

Karşılıklı faydaya dayalı bu *ortak yaşam* pratiklerinin arka planını başka bir açıdan da *paylaşım ekonomisi* oluşturmaktadır. Paylaşım ekonomisi; fiziksel ve entelektüel kaynakların paylaşılması üzerine kurulu bir sosyo - ekonomik ekosistemi anlatır. Günümüzde İspanya, İngiltere, Hollanda gibi yaşlı nüfusu gittikçe artan, diğer yandan uluslararası öğrenci hareketliliği olan Avrupa ülkelerinde, ev ve kira paylaşımı oldukça yaygın bir yöntemdir. Bu çalışmada, paylaşım ekonomisi kavramı bünyesinde barınma tipolojileri incelenirken, barınma olgusuna paylaşım ekonomisi sayesinde yüklenebilecek sosyal, psikolojik, mimari ve eğitsel çerçeveler bağlamında tartışılacaktır. Özellikle metropollerde, değişen ve hızlanan kentsel yaşamda mücadele veren bireyler olarak yaşlılar ve gençler açısından; barınma anlamında kesişme, buluşma, bir araya gelme ve dolayısıyla paylaşma pratikleri örneklenecektir. Bu bağlamda metropol bir kent olan İstanbul'da özellikle üniversitelerin yoğun olarak

konumlandığı bölgelerden biri olan Beşiktaş ilçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Probleme yönelik tespitler, mekânsal ve sayısal veriler ile desteklenmekte ve bölgenin yaşlı-genç ortak yaşam potansiyeline dair bulgular içermektedir.

Bu çalışma, biz mimarlar ve planlamacılar için, orta yaş üstü bireyler ve genç nesil arasında var olan değerlerin sürekliliğinin sağlanmasını hedefleyen bir sorumluluk projesidir. Toplumsal bağlamda kent hafızasının sürdürülmesi ve aktarılması konut özelinde hedeflenmektedir. İki nesli buluşturan bu modelin, ekonomik açıdan faydacılığının ötesinde, nesillerin birlikteliği ve bireylerin yaşam kalitesi bağlamında toplumsal sürdürülebilirliğe katkısı hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Ortak yaşam, paylaşım ekonomisi, yaşlı, genç, sürdürülebilir konut.